

$$= \frac{112}{8} = 14$$

$$\sigma^2 = \frac{(11-14)^2 + (12-14)^2 + 2 \times (14-14)^2 + 3 \times (15-14)^2 + (16-14)^2}{8}$$

$$= \frac{9+4+0+3+4}{8} = \frac{20}{8} = 2.5 \Rightarrow \sigma = \sqrt{2.5} = 1.6$$

توجه کنید که: $(1/5)^2 = 2/25$ و $(1/6)^2 = 2/56$ ، بنابراین $\sqrt{2/5}$ به $1/6$ نزدیک‌تر است.

(ریاضی و آمار (۲)، تابع)

گزینه ۲

راه‌حل اول: گزینه‌های «۳» و «۴» یک تابع قدر مطلق هستند که منتقل شده‌اند. ولی نمودار داده شده، نمودار یک تابع قدر مطلق نیست، پس این دو گزینه حذف می‌شوند. به ازای $x=1$ داریم:

گزینه «۱»: $y = 1 - 1 = 0$

گزینه «۲»: $y = 1 + 1 = 2$

بنابراین گزینه «۲» جواب است.

راه‌حل دوم: مقدار هریک از تابع‌ها را به ازای $x = -1$ به دست می‌آوریم:

گزینه «۱»: $y = -1 - 1 = -2$

گزینه «۲»: $y = -1 + 1 = 0$

گزینه «۳»: $y = 2 - 1 = 1$

گزینه «۴»: $y = 1 - 2 = -1$

با توجه به شکل، مقدار تابع به ازای $x = -1$ برابر با صفر است، پس جواب گزینه «۲» است.

(ریاضی و آمار (۲)، تابع)

گزینه ۴

$$f(x) = \left[x + \frac{3}{y} \right] - [-x]$$

$$f\left(\frac{9}{4}\right) + f\left(-\frac{1}{4}\right) = \left(\left[\frac{9}{4} + \frac{3}{y}\right] - \left[-\frac{9}{4}\right]\right) + \left(\left[-\frac{1}{4} + \frac{3}{y}\right] - \left[-\left(-\frac{1}{4}\right)\right]\right)$$

$$= \left(\left[\frac{9+6}{4}\right] - \left[-\frac{9}{4}\right]\right) + \left(\left[\frac{2}{y}\right] - \left[\frac{1}{y}\right]\right)$$

$$= \left[\frac{15}{4}\right] - \left[\frac{-9}{4}\right] + \left[1\right] - \left[\frac{1}{y}\right] = 3 - (-3) + 1 - 0 = 7$$

دقت کنید که:

$$3 < \frac{15}{4} < 4 \Rightarrow \left[\frac{15}{4}\right] = 3$$

$$-3 < -\frac{9}{4} < -2 \Rightarrow \left[-\frac{9}{4}\right] = -3$$

$$0 < \frac{1}{y} < 1 \Rightarrow \left[\frac{1}{y}\right] = 0$$

(ریاضی و آمار (۳)، تابع)

گزینه ۱

برای به دست آوردن برد تابع $g-f$ ابتدا دامنه آن را به دست می‌آوریم که برابر با اشتراک دامنه‌های g و f است، سپس مقدار $g-f$ را به ازای دامنه به دست آمده با توجه به $(g-f)(x) = g(x) - f(x)$ محاسبه می‌کنیم.

(ریاضی و آمار (۱)، معادله درجه دوم)

گزینه ۲

جواب معادله در خود معادله صدق می‌کند، بنابراین:

$$\frac{x=3}{3a-5} \rightarrow \frac{3-2}{3a-5} = \frac{a+2}{3-1} - 1 \Rightarrow \frac{1}{3a-5} = \frac{a+2}{2} - 1$$

$$\Rightarrow \frac{1}{3a-5} = \frac{a+2-2}{2} \Rightarrow 3a^2 - 5a = 2 \Rightarrow 3a^2 - 5a - 2 = 0$$

$$\Delta = 25 - 4 \times (3) \times (-2) = 49$$

$$a_{1,2} = \frac{5 \pm \sqrt{49}}{6} \Rightarrow \begin{cases} a_1 = 2 \\ a_2 = -\frac{1}{3} \end{cases}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع)

گزینه ۳

اگر رابطه‌ای به صورت مجموعه‌ای از زوج‌های مرتب تابع باشد باید مؤلفه‌های اول هر دو زوج مرتب متمایز، غیر یکسان باشند. بنابراین اگر دو زوج مرتب دارای مؤلفه اول یکسان باشند، رابطه زمانی تابع است که مؤلفه‌های دوم این دو زوج مرتب یکسان باشند.

$$\xrightarrow{\text{تابع } f} (3, a+2b) = (3, 7) \Rightarrow a+2b = 7$$

$$\xrightarrow{\text{تابع } f} (5, 4) = (5, 2a-b) \Rightarrow 2a-b = 4 \Rightarrow 4a-2b = 8$$

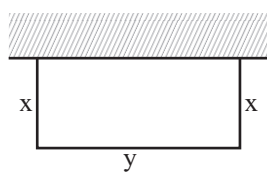
$$\begin{cases} a+2b = 7 \\ 4a-2b = 8 \end{cases} \Rightarrow 5a = 15 \Rightarrow a = 3$$

$$\xrightarrow{a+2b=7} 3+2b = 7 \Rightarrow 2b = 4 \Rightarrow b = 2$$

$$\Rightarrow a^2 - b^2 = 9 - 4 = 5$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع)

گزینه ۳

$$\text{مساحت زمین: } S = xy \Rightarrow S = x(56 - 2x) \Rightarrow S = -2x^2 + 56x$$

در تابع درجه دوم $y = ax^2 + bx + c$ به شرط $a < 0$ بیشترین مقدار تابع

به ازای $x = \frac{-b}{2a}$ به دست می‌آید. بنابراین:

$$x_{\max} = \frac{-56}{2 \times (-2)} = \frac{56}{4} = 14$$

$$\Rightarrow S_{\max} = -2 \times (14)^2 + 56 \times 14 = 392$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری)

گزینه ۴

کمترین داده ۹ و بیشترین داده ۲۰ است، آن‌ها را حذف می‌کنیم. پس داده‌های باقی‌مانده عبارت‌اند از:

$$\bar{x} = \frac{11+12+(2 \times 14)+(3 \times 15)+16}{8} = \frac{11+12+28+45+16}{8}$$

۱۴. گزینه ۱

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری)

با توجه به صفحه ۸۳ کتاب دهم: حتی یک روش آماری مناسب نمی‌تواند دقیق‌تر یا صحیح‌تر از داده‌ها و حقایق اصلی باشد. بنابراین گزینه «۲» نادرست است.

با توجه به صفحه ۷۸ کتاب دهم: دادگان‌ها همیشه اطلاعات ثبتی را در اختیار آمارگیر قرار نمی‌دهند. بنابراین گزینه «۳» نادرست است.

با توجه به صفحه ۷۹ کتاب دهم: عدد آماره می‌تواند کوچکتر یا بزرگتر یا حتی مساوی با عدد پارامتر باشد. بنابراین گزینه «۴» نادرست است.

با توجه به صفحه ۸۳ تعریف آمار: به مطالعه نحوه گردآوری، سازماندهی، تحلیل و تفسیر داده‌ها برای استخراج اطلاعات و تصمیم‌گیری، آمار گفته می‌شود. بنابراین گزینه «۱» درست است.

البته با توجه به پاراگراف دوم صفحه ۸۲ کتاب دهم، علم آمار، راهی برای بیان ریاضی برخی پدیده‌ها است. در واقع گزینه «۱» تعریف آمار است، نه علم آمار.

(ریاضی و آمار (۲)، آشنایی با منطق و استدلال ریاضی)

۱۵. گزینه ۳

اگر r درست باشد، ارزش کل گزاره نادرست است، زیرا:

$$(r \Leftrightarrow p) \Rightarrow (p \wedge q) \equiv (r \Rightarrow p) \equiv (r \Rightarrow q)$$

اگر r نادرست باشد، آنگاه ارزش کل گزاره درست است، زیرا:

$$(r \Leftrightarrow p) \Rightarrow (p \wedge q) \equiv (r \Rightarrow p) \equiv (r \Rightarrow q)$$

بنابراین گزاره با $r \sim$ هم‌ارزش است.

(ریاضی و آمار (۲)، تابع)

۱۶. گزینه ۴

چون تابع ثابت است، مؤلفه‌های دوم همه زوج‌های مرتب با هم برابرند. پس:

$$n^2 - 2n = 8 \Rightarrow n^2 - 2n - 8 = 0$$

$$\Rightarrow (n-4)(n+2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n=4 \Rightarrow 2n-5=3 \\ n=-2 \Rightarrow 2n-5=-9 \end{cases}$$

$$n=4 \Rightarrow f = \{(3, 8), (m, 8), (3, t), (4, 3m+2)\}$$

$$n=-2 \Rightarrow f = \{(3, 8), (m, 8), (-9, t), (4, 3m+2)\}$$

چون تابع f سه عضوی است، پس فقط $n=4$ قابل قبول است.

$$\xrightarrow{f \text{ تابع ثابت}} t = 8$$

$$\xrightarrow{f \text{ تابع ثابت}} 3m+2=8 \Rightarrow 3m=6 \Rightarrow m=2$$

$$\Rightarrow m+n+t=2+4+8=14$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار)

۱۷. گزینه ۲

به افراد ۱۶ ساله و بیشتر که شاغل، بیکار یا جویای کار باشند، جمعیت فعال می‌گویند. پس:

$$\text{جمعیت فعال} = 15000 + 143 = 16443$$

فرض کنیم x شغل جدید ایجاد شود، در نتیجه خواهیم داشت:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \Rightarrow \frac{6}{100} = \frac{143-x}{16443} \Rightarrow \frac{3}{50} = \frac{143-x}{16443}$$

$$\Rightarrow 7150 - 50x = 4929 \Rightarrow 50x = 2221$$

$$\Rightarrow x = \frac{2221}{50} = 44.42$$

پس حداقل ۴۵ شغل باید ایجاد شود.

$$D_{g-f} = D_g \cap D_f = \{1, 2, 5, 4\} \cap \{2, 3, 4, 1\} = \{2, 4, 1\}$$

$$\Rightarrow g-f = \{(2, 6-5), (4, 9-6), (1, 3-7)\}$$

$$= \{(2, 1), (4, 3), (1, -4)\}$$

$$\Rightarrow g-f \text{ برد} = \{-4, 1, 3\}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال)

۱۸. گزینه ۳

برای آنکه عدد بر ۵ بخش پذیر باشد، برای رقم یکان دو حالت وجود دارد:

$$\text{حالت اول: رقم یکان صفر باشد: } \frac{5 \times \frac{4}{5} \times \frac{3}{5} \times \frac{1}{5}}{\frac{1}{5}} = 60$$

$$\text{حالت دوم: رقم یکان ۵ باشد: } \frac{4 \times \frac{4}{5} \times \frac{3}{5} \times \frac{1}{5}}{\frac{1}{5}} = 48$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} 60 + 48 = 108$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال)

۱۹. گزینه ۲

سکه ۲ حالت و تاس ۶ حالت دارد. بنابراین طبق اصل ضرب داریم:

$$n(S) = 2 \times 6 = 12$$

$$A = \{(, 3), (, 6)\} \Rightarrow n(A) = 2$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{2}{12} = \frac{1}{6}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای خطی)

۱۰. گزینه ۴

$$1, 2, 4, 7, 11, 16, 22, 29, 37, 46$$

$$+1 \quad +2 \quad +3 \quad +4 \quad +5 \quad +6 \quad +7 \quad +8 \quad +9$$

با توجه به الگوی فوق، رابطه بازگشتی دنباله به صورت $a_1 = 1$ و

$$a_{n+1} = a_n + n$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای خطی)

۱۱. گزینه ۴

اعداد طبیعی فرد متوالی با کوچکترین عدد ۵۱، یک دنباله حسابی با جمله اول ۵۱ و اختلاف مشترک ۲ تشکیل می‌دهند:

$$51, 53, \dots \quad d = 53 - 51 = 2$$

$$S_n = \frac{n}{2} (2a_1 + (n-1)d)$$

$$\Rightarrow S_{30} = \frac{30}{2} (2 \times 51 + 29 \times 2) = 15 \times (102 + 58) = 2400$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرخطی)

۱۲. گزینه ۱

$$4, -, -, -, 972$$

اگر بین دو عدد a و b عدد k را طوری قرار دهیم که جملات با شروع از a و ختم به b یک دنباله هندسی تشکیل دهند، آنگاه:

$$r^{k+1} = \frac{b}{a} \Rightarrow r^{4+1} = \frac{972}{4} \Rightarrow r^5 = 243 = 3^5 \Rightarrow r = 3$$

$$S_n = \frac{a_1(r^n - 1)}{r - 1} \Rightarrow S_6 = \frac{4(3^6 - 1)}{3 - 1} = 2 \times (729 - 1) = 1456$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرخطی)

۱۳. گزینه ۳

$$\frac{2^0/76}{2} \times \frac{4^0/12}{8} \times \frac{1}{2} = \frac{2^0/76}{2} \times \frac{(2^2)^0/12}{2} \times \frac{(2^3)^0}{2} = \frac{2^0/76}{2} \times \frac{2^0/24}{2} \times 2^{-1} = \frac{2^0/76+0/24-1}{2} = 2^0 = 1$$

۲۵. گزینۀ ۴ (علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۲، ۶۳، ۸۴ و ۸۵)

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۸)

در بیت گزینۀ «۴»، غم‌گرایی و توجه به احوالات درونی از ویژگی‌های فکری سبک عراقی‌اند. ابیات سایر گزینه‌ها به سبک خراسانی سروده شده‌اند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: استفاده از نشانه «مر» در مصراع دوم، مربوط به سبک خراسانی است.

گزینۀ «۲»: ستایش خرد و پند و اندرز ساده در این بیت، از ویژگی‌های سبک خراسانی‌اند.

گزینۀ «۳»: توصیف‌های حسی که شاعر از معشوق زمینی خود به دست می‌دهد، این بیت را هم مربوط به سبک خراسانی می‌کند.

۲۶. گزینۀ ۳ (علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه ۳۸)

ملاحسین واعظ کاشفی (متوفی در ۹۱۰ هـ. ق) کلیله و دمنه را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.

توجه: در کتاب درسی جدید، از تاریخ وفات کاشفی سخنی به میان نیامده است.

۲۷. گزینۀ ۲ (علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۴ و ۸۵)

به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر، از ویژگی‌های ادبی سبک عراقی است.

۲۸. گزینۀ ۴ (علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع، صفحه ۸۹ تا ۹۱)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: «خسرو» ایهام دارد: ۱- پادشاه (خوشبخت) ۲- خسرو پرویز، پادشاه ایرانی

گزینۀ «۲»: «شیرین» ایهام تناسب دارد: ۱- دلنشین، ۲- نام معشوقه خسرو که در این معنا با «خسرو» و «شکر» تناسب دارد.

گزینۀ «۳»: «شکر» ایهام تناسب دارد: ۱- نوعی ماده خوراکی ۲- معشوقه خسرو که در این معنا با «خسرو» و «شیرین» تناسب دارد.

۲۹. گزینۀ ۳ (علوم و فنون ادبی (۱) و (۲) و (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

کنایه: «واگرفتن» و «تشنه چیزی بودن» کنایه هستند.

تشبیه: «روی» معشوق به «آب» تشبیه شده است.

ایهام: «بوی» اول ایهام دارد: ۱- رایحه، ۲- امید و آرزو

جناس ناهمسان: «بوی» و «روی»

۳۰. گزینۀ ۴ (علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

بیت فاقد تشبیه است. بیان «نالۀ عاشق توسط چنگ» استعاره و تشخیص است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: تشبیه: بر سیمین (همچون سیم) تو/ استعاره: «قمر» استعاره از معشوق است.

گزینۀ «۲»: تشبیه: مشک زلف (بیت تشبیه مرجح هم دارد)/ استعاره: «بو کردن مشک و عنبر» استعاره و تشخیص است.

گزینۀ «۳»: تشبیه: کام و دهان من تنگ شکر شود (تشبیه فشرده غیراضافی)/ استعاره: «بت شیرین دهان» استعاره از معشوق است. هم‌چنین «خیال کردن دل» استعاره و تشخیص است.

۳۱. گزینۀ ۲ (علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

به نظر می‌رسد طراح محترم در این گزینه کلمات «تاب» و «روی» را دارای ایهام نمی‌داند. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینۀ «۱»: «هزار» ایهام دارد: ۱- عدد هزار، ۲- بلبل (هزار داستان)

گزینۀ «۳»: «بو» ایهام دارد: ۱- امید و آرزو، ۲- رایحه / اما ظاهراً معنای امید و آرزو از این کلمه در بیت قابل دریافت است.

گزینۀ «۴»: در این بیت کلمات «پرده»، «راه»، «بنواز»، «نوبت»، «هی‌زنی» و «عشاق» ایهام دارند.

۱۸. گزینۀ ۱ (ریاضی و آمار (۲)، آمار)

در الگوی سری زمانی، خطا برای درون‌یابی قابل تعریف است، زیرا باید مقدار واقعی هر نقطه را داشته باشیم تا بتوانیم خطا را محاسبه کنیم.

خطا برای هر نقطه، قدر مطلق تفاضل مقدار واقعی هر نقطه از درون‌یابی آن است.

۱۹. گزینۀ ۲ (ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال)

$$n(S) = \binom{3+4}{2} = \binom{7}{2} = \frac{7!}{2! \times 5!} = \frac{7 \times 6}{2} = 21$$

اگر A پیشامد آن باشد که ۲ مهره خارج شده هم‌رنگ باشند، یعنی دو مهره سفید یا دو مهره سیاه باشد، خواهیم داشت:

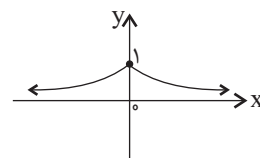
$$n(A) = \binom{4}{2} + \binom{3}{2} = \frac{4 \times 3}{2} + \frac{3 \times 2}{2} = 9 \Rightarrow P(A) = \frac{9}{21} = \frac{3}{7}$$

۲۰. گزینۀ ۲ (ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرخطی)

ضابطه تابع را به صورت زیر بازنویسی کرده و نمودار تابع را رسم می‌کنیم:

$$3^{-x} = \left(\frac{1}{3}\right)^x, \quad \left(\frac{1}{3}\right)^{-x} = 3^x$$

$$f(x) = \begin{cases} \left(\frac{1}{3}\right)^x, & x \geq 0 \\ 3^x, & x < 0 \end{cases}$$

با توجه به نمودار، برد تابع f به صورت $\{y \in \mathbb{R} \mid 0 < y \leq 1\}$ می‌باشد.

سراسری ۱۳۹۸

زبان و ادبیات فارسی

۲۱. گزینۀ ۳ (علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه ۱۰۰)

روح حماسه و عرفان در شعر این دوره (دوره انقلاب اسلامی) آشکار است. در حماسه بُعد زمینی غلبه دارد و در عرفان بُعد آسمانی.

۲۲. گزینۀ ۱ (علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

فرخی بزدی تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع فرخی را شکوفا ساخت.

۲۳. گزینۀ ۳ (علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

دهخدا در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.

۲۴. گزینۀ ۴ (علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه ۳۸)

۱- نثر فنی در قرن هفتم ضعیف می‌شود، ۲- نثر فنی در قرن هشتم با سیطره تیموریان بر ایران، ۳- از میان می‌رود، ۴- تا آن‌جا که نثر ساده در اکثر کتاب‌های این دوره ۵- جای نثر فنی را می‌گیرد. ۶- نویسندگان، کتاب‌های مشکل را ۷- به زبان ساده بازنویسی می‌کنند.

۳۲. گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

«پسته» استعاره (مجاز به علاقه شباهت) از دهان معشوق است. آه و فغان غنچه نیز استعاره و تشخیص است. / «چمن» مجاز از باغ است / دهان معشوق به غنچه تشبیه شده و از آن هم برتر دانسته شده است، بنابراین بیت تشبیه مرجح دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: تشبیه: «تو هم چون لیلایی» و «من هم چون مجنون» / بیت فاقد استعاره و مجاز است.

گزینه «۳»: تشبیه: لب معشوق به یاقوت تشبیه شده است. / بیت فاقد استعاره و مجاز است.

گزینه «۴»: تشبیه: خاک سر راهت شدم / استعاره: «لعبت چالاک» استعاره (مجاز به علاقه شباهت) از معشوق است. هم‌چنین «خاک» در مصراع دوم نیز مجاز از «زمین» است.

۳۳. گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی (۱) و (۲) و (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

تلمیح: اشاره به داستان یوسف پیامبر (ع) / بیت فاقد ایهام است و کلمه «بو» در این بیت فقط در معنای رایحه به کار رفته است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: لف و نشر: ۱: خسرو، لف ۲: فرهاد، نشر ۱: زر به ترازو، نشر ۲: زور به بازو / واج‌آرایی در صامت‌های «ز» و «ر»

گزینه «۳»: ایهام تناسب: «مهر» - ۱- محبت، ۲- خورشید که در این معنا با «مه» تناسب دارد. بیت دارای اسلوب معادله است و مصراع دوم در حکم تصدیق مصراع اول است.

گزینه «۴»: تشبیه: باده گلگون (هم‌چون گل - مینا به نقاب باده تشبیه شده است) / حس آمیزی: معنی رنگین

۳۴. گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

بیت (ب): مجاز: «مصراع» مجاز از شعر است.

بیت (د): ایهام: «دور از آن» ایهام دارد: ۱- دوری و فراغ، ۲- فعل دعایی به معنای دور از او باشد.

بیت (الف): حسن تعلیل: شاعر علت آن که در ناف آهوی ختن مُشک به وجود آمده، خون دل خوردن مُشک می‌داند.

بیت (ج): استعاره: مخاطب قرار دادن نسیم عافیت استعاره و تشخیص است.

۳۵. گزینه ۴

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

بیت (ج): استعاره: «سخن گفتن گل نرگس» استعاره و تشخیص است.

بیت (ه): حس آمیزی: خنده شیرین

بیت (ب): حسن تعلیل: شاعر چنین بیان می‌دارد که خورشید به دلیل غبطه خوردن به چهره معشوق، ابر را در مقابل چهره خود در آسمان گرفته است.

بیت (د): ایهام: «شیرین» دوم ایهام دارد: ۱- مطبوع و دلنشین، ۲- نام انسان

بیت (الف): لف و نشر: (لف ۱: شب، لف ۲: روز / نشر ۲: خورشید، نشر ۱: مه)

۳۶. گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۸۹ و ۹۲)

در بیت گزینه «۲»: «جسمانی، روحانی» کلمات قافیه هستند:

انی: حروف قافیه، با توجه به یکسان بودن معنای پسوند «ان» قافیه این بیت نادرست است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: گزیر و نظیر = یر / گزینه «۲»: قند و نوش‌خند: ند

گزینه «۴»: کردی (رَد + ی) و خوردی (رَد + ی) = طبق تبصره (۳) (تفاوت در مصوت با وجود حرف الحاقی) قافیه این بیت صحیح است.

۳۷. گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۸۹ و ۹۲)

قافیه بیت گزینه «۳»: «شکر و کفر» ← کُ و فر ← به دلیل تفاوت در صامت قافیه صحیح نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دهم و نهم = هم / گزینه «۲»: خویش (خود) و خویش (بستگان) = یش / گزینه «۴»: مال و بمال = ال

۳۸. گزینه ۴

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

گ	ذ	ر	ب	ر	ظ	ل	ما	ت	س	خ	ر	ا	ه	ک
-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	UU	-
م	ب	د	ک	ت	ش	م	ح	ر	م	ا	ب	م	ب	ر

۳۹. گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

دا	غ	م	ح	ب	ت	س	خ	ن	ف	ر	ز	ج	ا	ن	دل
-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-
ن	س	ز	ر	ز	ن	د	گ	ر	ش	ن	ی	ا	س	ا	را

سایر ابیات نیز تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه دارند ولی بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه ندارند.

۴۰. گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۲۵)

ای	سا	قی	ا	زان	بی	ش	ک	م	م	ک	نی	از	می
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مفعول	مفعول	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل
مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۷ و ۱۰۸)

گزینه «۲»: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن = رجز مثنی سالم

گزینه «۳»: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن = هزج مثنی سالم

گزینه «۴»: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن = رجز مثنی سالم

۴۲. گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

بیت (ب): مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن = مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن

بیت (د): مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن = مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۳. گزینه ۱

مصراع صورت سؤال و بیت گزینه «۱» بر وزن «مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن» می‌باشند.

(جامعه‌شناسی (۱)، هويت، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۵۲. گزینه ۱

- تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می‌دهد که عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هويت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند.

- تزلزل فرهنگی می‌تواند به بحران هويت منجر شود. بحران هويت فرهنگی در جایی به‌وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد.

- اگر در یک جهان اجتماعی بحران هويت پدید آید، راه برای دگرگونی هويت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود. در آن صورت تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند و به صورت تحولات فرهنگی درمی‌آیند و جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر تبدیل می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۱)، هويت، صفحه ۱۳۳)

۵۳. گزینه ۱

وابستگی اقتصادی به نفت، می‌تواند در کوتاه‌مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان آورد؛ اما این وضعیت پایدار (بلندمدت) نیست.

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۳ و ۶۱)

۵۴. گزینه ۲

- حرکت‌های اعتراض‌آمیز رنسانس، به‌جای بازگشت به سوی حقیقت الهی انسان، به رویگردانی از نگاه معنوی منجر شد؛ بدین ترتیب، به‌جای حقوق فطری الهی انسان، حقوق طبیعی بشر شکل گرفت.

- در قرون وسطی، رفتارهای دنیوی (نظام فئودالی) توجیه دینی می‌شد. عبارت «نظام فئودالی» در کتاب درسی جدید حذف شده است.

- ژاپن، از قرن هفدهم و بعد از نفوذ مسیحیت، دروازه‌های خود را به روی کشورهای غربی بست.

(جامعه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۷۸، ۱۱۲ و ۱۲۰)

۵۵. گزینه ۲

- لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت.

- انقلاب‌های آزادی‌بخش در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می‌شدند ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشتند.

- حکومت منورالفکران غرب‌گرا در کشورهای اسلامی، استبداد استعماری را به‌دنبال داشت. استبداد استعماری به‌دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عمل مطابق منافع این کشورها، استقلال سیاسی و اقتصادی جوامع اسلامی را مخدوش می‌ساخت و مقاومت‌های مردمی برای حفظ هويت خود را نیز سرکوب می‌کرد.

(جامعه‌شناسی (۲)، چالش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۳، ۹۵، ۹۶ و ۹۹)

۵۶. گزینه ۴

- آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را دربرمی‌گیرد.

- بحران زیست‌محیطی، ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به‌تدریج به روابط انسان‌ها و جوامع با یکدیگر نیز سرایت کرد و به آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی منجر شد.

- افول روشننگری و شکل‌گیری جریان‌های پست‌مدرن (پسامدرن) یکی از ابعاد بحران معرفتی - علمی در فرهنگ غرب بود.

۴۴. گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعل‌ن

گزینه «۳»: مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعل‌ن

گزینه «۴»: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۴ تا ۱۰۷)

۴۵. گزینه ۲

صبح خا- -- U -	شد -	و پ- این کا -- U U	سب ی اب - U U	ا سب مان -- U -	هجرت خاهد U U - -	کرد -
فاعلاتن فع	فاع -	فاعلاتن فع	فعلن -	فاعلاتن -	فاعلاتن فع	فاع -

(علوم و فنون ادبی (۳)، واژگان، ترکیبی)

۴۶. گزینه ۳

معنای صحیح واژگان نادرست:

معمور: آباد/ لف: پیچیدن/ چارق: نوعی کفش با بندهای بلند/

ارغنون: نوعی ساز

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۶۹)

۴۷. گزینه ۲

مفهوم بیت آن است که عاشق پس از اسیر عشق معشوق شدن، دیگر توان جدا شدن از وی را نخواهد داشت. در سایر ابیات چنین بیان شده که عاشق اگر توسط معشوق رنجیده شود، از او جدا خواهد شد و به او مقید نخواهد ماند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۸۶)

۴۸. گزینه ۱

بیت صورت سؤال و این گزینه هر دو به این مفهوم اشاره دارند که پس از عیش و خوشی فراوان، ناخوشی، گریه و سختی نیز فرا خواهد رسید.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۹۲)

۴۹. گزینه ۴

مفهوم بیت این گزینه بر تفاوت نگاه شاعر نسبت به بهشت و دوزخ اشاره دارد؛ در حالی که در سایر ابیات، همانند بیت صورت سؤال چنین بیان شده که عشق به معشوق از همه چیز دو جهان برتر و والاتر است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۱۹)

۵۰. گزینه ۱

مفهوم بیت صورت سؤال لزوم صبر در برابر مشکلات است، در حالی که مفهوم بیت این گزینه آن است که شاعر چاره‌ای جز صبر کردن ندارد و این صبر برای او تلخ و ناگوار است.

سراسری ۱۳۹۸

علوم اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۱)، هويت، صفحه ۶۴)

۵۱. گزینه ۴

- روستایی: انتسابی (فرد در پدیدآمدن آن نقشی ندارد)، اجتماعی (فرد بدون عضویت در یک گروه اجتماعی نمی‌تواند این ویژگی را داشته باشد)، ثابت (روستایی بودن به معنای زاده شدن در روستا، تغییر نمی‌کند).

- منضبط: فردی (فرد بدون حضور در اجتماع هم این ویژگی را داراست)، اکتسابی (فرد در شکل‌گیری آن نقش دارد)، متغیر (در طول زندگی ممکن است دچار تغییر شود).

- کارمند: متغیر (ممکن است بنا به شرایطی تغییر کند)، اکتسابی (فرد در شکل‌گیری آن نقش دارد)، اجتماعی (بدون حضور در اجتماع نمی‌توان این ویژگی را داشت).

۵۷. گزینه ۴

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان جدید، صفحه‌های ۱۱۲ و ۱۱۳)

- روشنفکران چپ کشورهای اسلامی، حرکت‌های خود را در چارچوب اندیشه‌های ناسیونالیستی، سوسیالیستی و مارکسیستی سازمان می‌دادند.
- تا هنگام فروپاشی بلوک شرق، روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی جاذبه داشتند.
- اعتراض روشنفکران چپ به روشنفکران نسل اول، به دلیل گریز آنان از اسلام یا اسلام‌ستیزی آنان نبود، بلکه از نوع اعتراضاتی بود که طی قرن بیستم در کشورهای غربی نسبت به عملکرد اقتصادی نظام‌های لیبرالیستی و سرمایه‌داری شکل می‌گرفت.

۵۸. گزینه ۱

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان جدید، صفحه ۱۱۸)

فعالیت‌های اجتماعی - سیاسی	ویژگی	نمونه تاریخی
مقاومت منفی	همکاری با حاکم نامشروع در حدّ واجبات نظامیه	تدوین رساله‌های جهادیه
فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی	اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت	جنبش تنباکو
انقلاب اجتماعی	تغییر ساختار سیاسی	جنبش عدالتخانه، انقلاب مشروطه

۵۹. گزینه ۳

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۱۱)

- (جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۰ و ۴۹)
- در دوره رنسانس، فرهنگ غرب برای بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود، به سوی حذف پوشش دینی گام برداشت و به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان بازگشت.
- در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران (گذشتگان / معاصران / آیندگان)، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.
- مقاومت‌هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، اتحادیه عرب و سازمان کنفرانس اسلامی، در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی شکل گرفته است.

۶۰. گزینه ۳

(جامعه‌شناسی (۱)، ترکیبی، صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

- (جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۷ و ۵۸)
- زوال تدریجی قدرت کلیسا منجر به حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) شد.
- علل درونی تحولات فرهنگی یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد و اعضای جهان اجتماعی مربوط می‌شود یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی بازمی‌گردد.
- تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و هم‌چنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

۶۱. گزینه ۲

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۱۲)

- (جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۴ و ۴۱)
- ارزش اجتماعی آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که اعضای یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش دارند.
- حس‌گرایی و نفی عقل و وحی، ویژگی روشنگری در قرون نوزدهم و بیستم است.
- آرمان سیاسی فراماسونرها، جهان وطنی (کاسموپولیتیسیم) است. توضیحات مربوط به فراماسونری در کتاب درسی جدید حذف شده است.

۶۲. گزینه ۱

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۵۲)

- (جامعه‌شناسی (۲)، چالش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۰ و ۹۹)
- تشریح موارد نادرست:
- آرمان اجتماعی تصور (نه تحقق) اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و ... است.
- در دامان کشورهای سوسیالیستی، طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

۶۳. گزینه ۳

(جامعه‌شناسی (۳)، ذخیره دانشی، صفحه ۶)

- گاهی در جامعه، میان دانش عمومی و دانش علمی تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جامعه، برای حل این تعارض‌ها، تلاش می‌کنند. حل تعارض‌ها گاه با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.

۶۴. گزینه ۲

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۲۷، ۵۱ و ۸۳)

- جامعه‌شناسی تبیینی: در این رویکرد، روش مطالعه پدیده‌های طبیعی و اجتماعی یکسان است (حسی و تجربی) و جامعه‌شناسی با شناخت نظم اجتماعی، به انسان قدرت پیش‌بینی، پیش‌گیری و کنترل جامعه را می‌دهد. بنابراین برای مطالعه اعتیاد، آن را به‌عنوان یک پدیده اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی مطالعه می‌کنند و سعی در کنترل آن دارند.
- جامعه‌شناسی تفسیری: در این دیدگاه بر روش تفهیمی تأکید می‌شود اما همچنان علم به علوم تجربی محدود است. از این‌رو فقط امکان توصیف پدیده‌های اجتماعی وجود دارد و امکان داوری درباره آن‌ها فراهم نیست. بنابراین برای مطالعه اعتیاد، فهم رفتار معنادان و توصیف آن‌ها را پیش می‌گیرد.
- جامعه‌شناسی انتقادی: در این دیدگاه، علاوه بر روش‌های تجربی و تفهیمی، سطوح دیگری از شناخت نیز به رسمیت شناخته می‌شود. بنابراین امکان داوری ارزشی و هنجاری و عبور از وضع موجود به سوی وضعیت مطلوب فراهم است. لذا برای مطالعه پدیده اعتیاد، هم امکان فهم این پدیده وجود دارد و هم امکان داوری ارزشی و هنجاری آن.

۶۵. گزینه ۱

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۶ تا ۴۰)

- کنش انسان را نمی‌توان با روش تجربی تحلیل کرد، زیرا اگرچه حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند ولی روش تجربی توان فهم معانی کنش انسان‌ها را ندارد. بنابراین مطالعه کنش اجتماعی فقط به روش تجربی، سه پیامد به همراه دارد: (۱) رکود اراده‌ها، (نادیده گرفتن اراده و خلاقیت) (۲) سقوط ارزش‌ها (اخلاق‌گریزی)، (۳) افول معانی.

۶۶. گزینه ۲

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۷)

اگر در مطالعه جوامع و فرهنگ‌ها، به معانی فرهنگی آن‌ها توجه نکنیم و آن‌ها را از منظر غرب مطالعه کنیم و معنای پدیده‌های اجتماعی در آن فرهنگ‌ها را به‌درستی دریافت نکنیم، دچار خطا می‌شویم. برای جلوگیری از این خطا باید بکشیم جوامع و فرهنگ‌های دیگر را از منظر خودشان مطالعه کنیم؛ یعنی با رویکرد تفهیمی - تفسیری به بررسی آن‌ها بپردازیم.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در رویکرد تفهیمی امکان داوری ارزشی و هنجاری وجود ندارد و این مورد مربوط به جامعه‌شناسی انتقادی است.

گزینه «۳»: ویژگی جامعه‌شناسی انتقادی است.

گزینه «۴»: ویژگی جامعه‌شناسی پوزیتیویستی است.

۶۷. گزینه ۳

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۵ و ۷۶)

- در دیدگاه مخالفان قشربندی (مدل کمونیستی)، اگر مالکیت خصوصی از بین برود، دیگر طبقه پایین نخواهیم داشت. بنابراین باید سعی نمود مالکیت خصوصی لغو شود.

- در دیدگاه طرفداران عدالت اجتماعی، دولت تلاش می‌کند برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی تدابیری بیندیشد؛ مثلاً از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند.

- اندیشمندانی که مخالف قشربندی هستند (مدل کمونیستی)، معتقدند نابرابری‌های اجتماعی نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست، بنابراین به‌دست انسان‌ها پدید آمده است و تداوم یا تغییر آن نیز به‌دست انسان‌هاست.

۶۸. گزینه ۳

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۵ تا ۸۷)

- همانندسازی (مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن)، به‌معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود؛ به‌گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. به عبارت دیگر، همانندسازی سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش گرفتند.

- در مدل تکثرگرا (مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره پسمدرن)، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد. البته در این الگو، هم‌چنان وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد.

۶۹. گزینه ۴

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۹۷ و ۹۸)

- فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند، مدینه جاهله نامیده است. در جوامع جاهله، علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

- مدینه فاسقه از نظر فارابی جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به‌وجود می‌آید. در مدینه فاسقه، با آن‌که مردم علوم عقلانی و وحیانی را می‌شناسند اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند. یعنی با آن‌که مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند، یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی‌کنند.

- مدینه ضاله در دیدگاه فارابی جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه ضاله، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌شود و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.

۷۰. گزینه ۴

(جامعه‌شناسی (۳)، افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۱۰۶)

- مطابق نظریه میرزای نائینی، مشروطه که مجلس را برقرار می‌سازد، گرچه نظام مطلوب در زمان غیبت نیست، ولی بهترین نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار (آغاز قرن بیستم) بود.

- در نظریه میرزای نائینی، امکان تحقق ویژگی اول جامعه شیعه (عادلان بودن روابط و ساختارها با مشارکت و همراهی مردم) وجود دارد.

سراسری ۱۳۹۸

روان‌شناسی

۷۱. گزینه ۴

(روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۶)

روان‌شناسی، در مقایسه با سایر علوم تجربی، در توصیف و تبیین پدیده‌ها با دشواری‌های زیادی روبه‌روست. مهم‌ترین دلیل دشواری این است که پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی هستند؛ در حالی که در علوم دیگر این‌گونه نیست.

۷۲. گزینه ۱

(روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴)

واژه تبیین، به بیان چرایی پدیده روان‌شناختی مورد مطالعه اشاره دارد. در روان‌شناسی تجربی سعی می‌شود مهم‌ترین علل بروز پدیده، مطالعه شود. مانند شناسایی و بررسی مهم‌ترین علل شکست تحصیلی.

۷۳. گزینه ۳

(روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۱۲ و ۱۳)

فرضیه، جمله‌ای است خبری که به‌صورت خردمندانه و سنجیده در پاسخ به سؤال طرح می‌شود.

۷۴. گزینه ۳

(روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴)

عبارت «افراد باهوش در زندگی موفق‌ترند» نمونه‌ای از توصیف رفتار انسان است.

۷۵. گزینه ۱

(روان‌شناسی رشد، صفحه ۶۱)

جمله «من فقط به مصالح خود اهمیت می‌دهم و مسائل دیگران به من مربوط نیست» به رشد اخلاقی دوره نوجوانی مربوط می‌شود.

۷۶. گزینه ۲

(روان‌شناسی رشد، صفحه ۳۷)

می‌توان جنبه‌های مختلف انسان را از یکدیگر تفکیک کرد؛ جنبه‌های جسمانی (بلند شدن قد)، شناختی (حل مسائل)، هیجانی (ابراز خشم)، اجتماعی (روابط با همسالان) و اخلاقی (رعایت حقوق دیگران)؛ بر همین اساس، روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی در فراخانی زندگی فرد را شامل می‌شود.

۷۷. گزینه ۴

(احساس، توجه، ادراک، صفحه ۷۰)

تعبیر و تفسیر کردن و معنی و مفهوم و سازمان دادن به محرک‌های توجه‌شده، ادراک نام دارد.

۷۸. گزینه ۴

(روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴)

در روان‌شناسی تجربی سعی می‌شود مهم‌ترین علل بروز پدیده، مطالعه شود. از لحاظ واژه‌شناسی علمی، «متغیر مستقل» را علت و «متغیر وابسته» را معلول می‌گویند؛ یعنی در واقع فرض کرده‌ایم اگر y (یعنی یادگیری بیشتر دانش‌آموزان) به دنبال x (یعنی روش تدریس فعال) بیاید؛ پس این منطقی است که استنباط کنیم که x علتی است بر y .

۷۹. گزینه ۲

(روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۸)

شناخت، به توانایی‌های مرتبط با فرایندهایی همچون توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، توانایی‌های زبانی و... اطلاق می‌شود.

۸۰. گزینه ۲

(تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۹)

«اعتماد افراطی» روش غلطی است که مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود. برخی از تصمیم‌گیرندگان، به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارند؛ در نتیجه، تصمیم‌گیری آنها غلط از آب درمی‌آید. برای مثال: دانش‌آموز زرنگی فکر می‌کند در همه‌جا با اندک مطالعه‌ای بهترین نتیجه را به‌دست می‌آورد.

۸۱. گزینه ۱

(روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۰ و ۴۱)

در روان‌شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است، ریش یا پختگی گویند. برای راه رفتن، حرف زدن، خواندن و نوشتن یک آمادگی خاص نهفته لازم است تا کودک شروع به حرف زدن (زبان‌آموزی) و یا خواندن و نوشتن بکند.

۸۲. گزینه ۲

(روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

از لحاظ تکنیکی، مناسب‌ترین روش برای بررسی تحقیق تأثیر آموزش مسئولیت‌پذیری بر رفتار جامعه‌پسند، روش آزمایشی است. از ویژگی‌های این روش، امکان نتیجه‌گیری رابطه علت و معلولی است. (خارج از کتاب)

۸۳. گزینه ۱

(حافظه و علل فراموشی، صفحه ۱۰۸)

استفاده از مثال‌های مختلف جهت تبیین یک مفهوم به روش بسط معنایی اشاره دارد. در واقع، هرچه مثال‌های بیشتری داشته باشیم، مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.

۸۴. گزینه ۱

(تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۱۹)

مسائلی که در علوم انسانی با آن‌ها مواجه هستیم، عمدتاً از نوع «خوب‌تعریف‌نشده» هستند، در حالی که مسئله‌های علوم دیگر این‌گونه نیست. نکته: انتخاب شهردار برای یک شهر همین مفهوم تصمیم‌گیری است، نه حل مسئله. باید به‌خاطر داشت سبک غالب هر فردی باید از نوع تصمیم‌گیری منطقی باشد. به‌خصوص در تصمیم‌گیری‌های مهم، استفاده از سبک‌های غیرمنطقی آسیب‌زا و خطرآفرین است.

۸۶. گزینه ۲

(انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۶۹ تا ۱۷۲)

براساس نظریهٔ هماهنگی شناختی، فرد بعد از انتخاب خود فقط مزایای انتخاب را برمی‌شمارد؛ یعنی رفتار و باور هماهنگی از خود نشان می‌دهد.

۸۷. گزینه ۴

(روان‌شناسی سلامت، صفحه ۱۹۷)

علامت فرار، عنصر رفتاری فشار روانی محسوب می‌شود.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: «۱»: شناختی
گزینه ۲: «۲»: جسمانی
گزینه ۳: «۳»: هیجانی

۸۸. گزینه ۲

(تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۳۰)

نا توانی در حل مسئله، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که ناکامی نام دارد.

۸۹. گزینه ۴

(روان‌شناسی رشد، صفحه ۵۴)

تغییراتی که جزئی از علائم رشد و قابل رؤیت‌اند، ویژگی‌های ثانویه نامیده می‌شوند. مثل رویش موی صورت در پسران.

۹۰. گزینه ۳

(احساس، توجه، ادراک، صفحه ۷۶)

تازگی موضوع ارائه شده، تمرکز ایجاد می‌کند. محرک‌هایی که تازه، غیرمنتظره، متباین و تعجب‌برانگیز باشند، معمولاً بهتر به یاد آورده می‌شوند.

زبان عربی

سراسری ۱۳۹۸

۹۱. گزینه ۱

(ترجمه)

«إن»: (ادات شرط) اگر (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «سمعت»: (فعل شرط) شنیدی (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «كلاماً»: سخنی را / «تعلمته»: (جمله وصفیه) که آن را می‌دانی / «فهو تذکر»: (جواب شرط) پس آن تذکر است (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «فکر»: (فعل امر) فکر کن / «فیه»: دربارهٔ آن، در موردش

۹۲. گزینه ۳

(ترجمه)

«هناك»: (در ابتدای جمله) وجود دارد / «عمق ظلام المحيط»: عمق تاریکی اقیانوس (رد سایر گزینه‌ها) / «أسماك مُضيئة»: ماهی‌هایی نورانی / «أشاهدها»: (جمله وصفیه) که من آن‌ها را مشاهده می‌کنم (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «مُتَعَجِّباً»: (حال) با تعجب (رد گزینه ۴)

۹۳. گزینه ۱

(ترجمه)

«إن»: (ادات شرط) اگر (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «تقصد»: (فعل شرط) قصد کنی (رد سایر گزینه‌ها) / «أن ترمي»: (مضارع التزامی) پرتاب کنی / «النتفایات»: زباله‌ها (رد گزینه ۴) / «مكان غير مناسب»: مکانی نامناسب / «فاعلم»: (جواب شرط) بدان (رد سایر گزینه‌ها) / «ضیعت»: ضایع ساختی / «حق الناس»: حق مردم

۹۴. گزینه ۱

(ترجمه)

«كل الناس»: همهٔ مردم (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «سواء»: برابر / «ما هم سوی...»: جز ... نیستند (رد گزینه ۴) / «لحم»: گوشت / «عظم»: استخوان / «عصب»: پی، عصب / «لأمّ و لأب»: از یک پدر و مادر، از پدر و مادری (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «و»: (حالیه) در حالی که (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «الجهال»: (جمع مکتسر «الجاهل») نادانان (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «بفتخرون»: افتخار می‌کنند / «بنسبهم»: به نسب خود

۹۵. گزینه ۲

(ترجمه)

«مؤلفه»: مؤلفش، نویسندهٔ آن / «لم یکن»: (ماضی ساده یا نقلی منفی) نبود، نبوده است (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «تَحْرِیک یده»: حرکت دادن دستش / «ولکنه»: ولی / «یرسم»: (در این جا) نقاشی می‌کرد (رد سایر گزینه‌ها) / «یُنشد»: شعر می‌سرود / «یُؤلف»: تألیف می‌کرد

توضیح نکتهٔ مهم درسی: با توجه به وجود فعل «کان» در ابتدای جمله، سه فعل «یرسم، یُنشد و یُؤلف»، تحت تأثیر آن، به‌صورت ماضی استمراری ترجمه شده‌اند.

۹۶. گزینه ۳

(ترجمه)

ترجمهٔ صحیح عبارت: «سرهايمان زیر اشعةٔ خورشید فروزان، سوزانده می‌شود.»

(درک مطلب)

۱۰۲. گزینه ۱

تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه ۲: «مبنی ← معرب
گزینه ۳: «صفة و مرفوع ← خبر و مرفوع
گزینه ۴: «مجهول ← معلوم / نائب فاعله «رؤية» ← اسمُه «رؤية»

(درک مطلب)

۱۰۳. گزینه ۱

تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه ۲: «للمذكر الغائب ← للمؤنث الغائب
گزینه ۳: «صفة و مرفوع ← صفة و مجرور
گزینه ۴: «بزيادة حرف واحد ← بزيادة حرفین / متعد ← لازم

(مفهوم)

۱۰۴. گزینه ۲

عبارت صورت سؤال می‌گوید: «ارزش نعمت‌ها را فقط کسی می‌داند که مصیبت بر وی فرود آمده باشد!»؛ مصراع گزینه ۲: «از انبارهای آب درباره سوارانی که در بیابان‌ها تشنه و سرگردان می‌شوند، بپرس!» مفهوم مناسبی دارد؛ زیرا بیان می‌کند که برای تشنگان بیابان، آب مصانع با وجود مزه ناگوار، نعمتی بزرگ بوده است و آنان قدرش را می‌دانسته‌اند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «به خدا قسم ما عشقی بدون سختی ندیدیم!» نامناسب است.

گزینه ۳: «چقدر زندگی مرا تلخ می‌کنی درحالی‌که حمل‌کننده عسل هستی!» نامناسب است.

گزینه ۴: «گاهی چشمه زندگی در میان تاریکی‌ها جست و جو می‌شود!» نامناسب است.

(حرکت‌گذاری)

۱۰۵. گزینه ۳

«عشرین» نادرست است، زیرا عدد ۲۰ از اعداد عقود و به صورت «عشرین» صحیح است.

توضیح نکته مهم درسی: اعداد عقود (۲۰، ۳۰، ۴۰، ۹۰...) در پایان خود، «ین» و «ون» دارند. (همواره در پایان آن‌ها علامت فتحه دیده می‌شود).

(قواعد اسم)

۱۰۶. گزینه ۲

«مساکن» جمع مکسر «مسکن» و اسم مکان است، پس بر مکان دلالت دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مُقَاتِل» اسم فاعل است.

گزینه ۳: «مفَاخِر» جمع «مفخرة» است و دلالت بر مکان ندارد.

گزینه ۴: «مِصَالِح» جمع «مصلحة» است و ارتباطی به مکان ندارد.

(قواعد فعل)

۱۰۷. گزینه ۴

«سَأَكْتُبُ» (خواهم نوشت) فعل آینده مثبت است، برای منفی کردن آن از «لَنْ» + فعل مضارع استفاده می‌کنیم که بر مستقبل منفی دلالت دارد. (لَنْ أَكْتُبُ: نخواهم نوشت)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «أَنْفَقْتُ» فعل ماضی است که با حرف «ما» منفی شده است.

گزینه ۲: «أَكْتُبُ» (بنویس) فعل امر است و «لَا تَكْتُبُ» (ننویس) فعل نهی (امر منفی) است.

گزینه ۳: «يُحَاوِلُ» فعل مضارع است که با حرف «لا» منفی شده است.

(ترجمه)

۹۷. گزینه ۴

ترجمه صحیح عبارت: «و نجات دادن انسانی مانند این انسان، بسیار سخت‌تر است!»
«إنقاذ» مصدر باب افعال، متعدی و به معنای «نجات دادن» است، هم‌چنین «أصعب» اسم تفضیل به معنای «سخت‌تر» است.

(ترجمه)

۹۸. گزینه ۱

«دانش‌نامه»: الموسوعة / «فرهنگ بسیار کوچکی است»: مُعْجَمٌ صَغِيرٌ جَدًّا (رد) گزینه‌های ۳ و ۴ / «که در بردارد»: (جمله وصفیه) یَجْمَعُ، یَشْمَلُ / «تعداد اندکی از علوم»: قَلِيلاً مِنَ الْعُلُومِ (رد سایر گزینه‌ها)

ترجمه متن درک مطلب:

«گرگ حیوانی است که به برخی از انواع سگ‌ها شبیه می‌باشد، آن وحشی و دارای فکی با قدرتی شگفت‌انگیز برای شکار طعمه و حمل آن (در مسافت‌های طولانی است. گرگ‌ها تنها یا دوتایی در مناطق کوهستانی زندگی می‌کنند به طوری که مشاهده آن‌ها در آنجا سخت می‌شود!

(گرگ‌ها) تنها در فصل زمستان جمع می‌شوند تا هنگامی که دنبال غذا می‌گردند در گروه باشند و هر بار که سرما شدید می‌شود، گرگ‌ها بیشتر خشن و شجاع می‌شوند، پس در جست و جوی غذا به سمت مکان‌های شلوغ مانند باغ‌ها می‌روند، و این حیوان تلاشی غیر عادی برای محافظت از سلامت خود می‌کند!

گرگ‌ها در میان روز در غار بین صخره‌ها می‌خوابند و شب برای شکار می‌روند، و ممکن است مسافتی بین ۴۸ تا ۶۴ کیلومتر را در یک شب طی کنند!»

(درک مطلب)

۹۹. گزینه ۱

«گرگ‌ها اجتماعی زندگی می‌کنند به خاطر سرما در زمستان و دشواری تهیه غذا در آن!» مطابق متن صحیح است.

(درک مطلب)

۱۰۰. گزینه ۲

ترجمه صورت سؤال: «چه چیزی سبب افزایش خشونت و جرأت در گرگ‌ها می‌شود؟»

مطابق متن «فصل زمستان و سرمای آن و کم بودن شکار در آن» پاسخ صحیح می‌باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «زندگی اجتماعی‌ای که گرگ‌ها انتخاب می‌کنند!»

گزینه ۳: «ممکن است مسافت‌های طولانی را با سرعت زیاد طی کنند!»

گزینه ۴: «سکونت آن‌ها در کوه‌ها به طوری که دیدنشان برای انسان سخت می‌شود!»

(درک مطلب)

۱۰۱. گزینه ۱

«فک قوی گرگ در صید شکار به او کمک می‌کند» مطابق متن صحیح است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «گرگ‌ها انفرادی یا دوتایی زندگی می‌کنند زیرا حیواناتی وحشی هستند!»

گزینه ۳: «هنگام طلوع خورشید، گرگ‌ها از بین صخره‌ها به طور گروهی برای شکار خارج می‌شوند!»

گزینه ۴: «او شبیه برخی از انواع سگ‌ها است، اما قدرت شکارش از حیوانات دیگر کمتر است!»

۱۰۸. گزینه ۲

(حال، عربی زبان قرآن ۳، درس ۲)
صورت سؤال حرف «واو» را می‌خواهد که با سایر گزینه‌ها متفاوت باشد. «أنتم تتلون الكتاب» جملهٔ حالیه است و حرف واو قبل از آن، واو حالیه است. در حالی که بقیهٔ «واو» ها همگی برای عطف آمده‌اند.
نکتهٔ مهم درسی:

جملهٔ حالیه عموماً با ساختار «واو حالیه + ضمیر + ...» می‌آید.

۱۰۹. گزینه ۴

(مفعول مطلق)
«عصیاناً» مصدر فعل جمله (نَعَصَى) است که بدون صفت یا مضاف الیه آمده است و مفعول مطلق تأکیدی به شمار می‌آید. مفعول مطلق تأکیدی برای تأکید بر وقوع فعل به کار می‌رود.
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: «إختیار» مجرور به حرف جر است و نمی‌تواند مفعول مطلق باشد.
گزینهٔ «۲»: «و هم یقبلون إلیه» جملهٔ حالیه است و تأکید ندارد.
گزینهٔ «۳»: «دائماً» و «سریعاً» هیچ‌کدام مصدر نیستند و نمی‌تواند برای تأکید فعل باشد.

۱۱۰. گزینه ۴

(شرط)
برای یافتن «ما» شرطیه، باید به دنبال فعل شرط و جواب شرط باشیم؛ در گزینهٔ «۴»، «ما» ادات شرط، «تعمل» فعل شرط و «تجد» جواب آن است. (ترجمه: هرچه از خوبی در دنیا انجام دهی، نتیجه‌اش را در آخرت می‌یابی!)
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: «ما أظلم» (چه ستمگر است) بیانگر تعجب است و ارتباطی به شرط ندارد.
گزینهٔ «۲»: «ما» برای نفی آمده است، نه شرط.
گزینهٔ «۳»: «ما» برای نفی آمده است، نه شرط.

سراسری ۱۳۹۸

تاریخ

۱۱۱. گزینه ۳

(تاریخ (۱)، تاریخ‌شناسی، صفحهٔ ۴)
تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور مورخ بزرگی به نام هرودت که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد.

۱۱۲. گزینه ۲

(تاریخ (۱)، تاریخ‌شناسی، صفحهٔ ۲۵)
تعدادی از آثار و بناهای تاریخی کشور ایران مانند تمدن عظیم جیرفت در استان کرمان به طور تصادفی کشف شده‌اند.

۱۱۳. گزینه ۱

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحهٔ ۶۷)
یکی از دلایل ضعف تاریخ‌نگاری در ایران باستان، این است که سنت شفاهی، بسیار مقبول‌تر و پسندیده‌تر از سنت کتابت بوده است. (در متن کتاب، مؤلف با قید کلمهٔ «شاید» این امر را دلیل اصلی تلقی نمی‌کند؛ حال آنکه سازمان سنجش با نادیده انگاشتن این قید، مقبولیت سنت شفاهی را پاسخ در نظر گرفته است.)

۱۱۴. گزینه ۴

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحهٔ ۹۹)
پادشاهان هخامنشی و به ویژه داریوش یکم، ادعا می‌کردند که به خواست اهورمزدا به مقام پادشاهی دست یافته‌اند و به یاری او بر کشور فرمان می‌راند.

۱۱۵. گزینه ۱

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحهٔ ۳۸)
سردسته یا رهبر منافقان مدینه، عبدالله بن ابی بود که پیش از هجرت، گروه‌هایی از مردم یثرب قصد داشتند او را به ریاست شهرشان برگزینند.

۱۱۶. گزینه ۲

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحهٔ ۱۳۸)
در زمان حکومت اشکانی، نقل داستان‌های ملی و پهلوانی، رواج فراوان یافت و شاعران و موسیقی‌دانان دوره‌گردی که به گوسان‌ها معروف بودند، با شور و هیجان بسیار، این داستان‌ها را از حفظ برای مردم می‌خواندند.

۱۱۷. گزینه ۳

(تاریخ (۲)، تاریخ‌شناسی، صفحهٔ ۴)
از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ طبری تألیف محمدبن جریر طبری اشاره کرد.

۱۱۸. گزینه ۴

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه‌های ۶۶ و ۶۷)
پس از سقّاح، برادرش منصور به خلافت رسید. منصور (دومین خلیفهٔ عباسی) ابومسلم خراسانی را با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، ناجوانمردانه کشت.

۱۱۹. گزینه ۲

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحهٔ ۹۸)
جرج سارتن، پدر تاریخ علم، محمد زکریای رازی را بزرگ‌ترین پزشک اسلام و قرون وسطا شمرده است.

۱۲۰. گزینه ۱

(تاریخ (۳)، تاریخ‌نگاری، صفحهٔ ۵)
یکی از پیش‌گامان انتقاد به مملکت و متکلف‌نویسی، خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسندهٔ تاریخ ذوالقرنین است.

۱۲۱. گزینه ۳

(تاریخ (۳)، ایران در دوره معاصر، صفحهٔ ۵۳)
پس از آشنایی حاکمان داخلی و روشنفکران با پیشرفت‌های ایجاد شده در اروپا، نخستین مدرسه‌ها به دست مسیونرهای اروپایی و آمریکایی تأسیس شدند.

۱۲۲. گزینه ۲

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحهٔ ۱۴۲)
با به تخت نشستن شاه سلیمان، روند انحطاط و زوال صفویان شدت گرفت. این پادشاه با امور و اصول کشورداری بیگانه بود و در زمان او اعضای حرم‌سرا نفوذ زیادی داشتند و در ادارهٔ امور حکومت دخالت می‌کردند.

۱۲۳. گزینه ۴

(تاریخ (۳)، ایران در دوره معاصر، صفحهٔ ۹۸)
مدرس به دستور رضاشاه سال‌ها در خواب زندانی بود؛ سرانجام پس از فراهم شدن زمینه، وی را از خواب به کاشمر بردند و پس از مدت کوتاهی او را در همان‌جا مسموم کردند و به شهادت رساندند.

۱۲۴. گزینه ۴

(تاریخ (۳)، ایران در دوره معاصر، صفحهٔ ۱۱۴)
فعالیت‌های انگلیسی‌ها تحت نظارت ویلیام ناکس داریسی برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران، با فوران نخستین حلقهٔ چاه نفت در منطقهٔ مسجد سلیمان به نتیجه رسید.

۱۲۵. گزینه ۱

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی ایران، صفحهٔ ۱۴۲)
همه‌پرسی تعیین نظام سیاسی جدید روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ برگزار شد و نتیجهٔ آن در ۱۲ فروردین اعلام شد. به همین دلیل، ۱۲ فروردین تقویم به عنوان روز جمهوری اسلامی نام‌گذاری شده است.

(جغرافیای (۲)، جغرافیای سیاسی، صفحه ۱۳۱)

گزینه ۳ ۱۳۴

به آب‌های پشت خط مبنا، آب‌های داخلی می‌گویند که کشور مجاور دریا مالک آن‌هاست. از خط مبنا به سمت دریا، تا حدود دوازده مایل دریایی، دریای سرزمینی نامیده می‌شود که آن هم متعلق به کشور مجاور دریاست اما سایر کشورها در آن منطقه حق عبور و مرور بدون ضرر دارند. در آب‌های آزاد، کشتی‌رانی، فعالیت نظامی و... برای همه کشورهای آزاد است.

(جغرافیای (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۱۷)

گزینه ۲ ۱۳۵

منظور از شهرگرایی، روندی اقتصادی - اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائینشان رواج می‌یابد.

(جغرافیای (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۳۸)

گزینه ۳ ۱۳۶

بسیاری از اطلاعاتی که امروزه با آن‌ها سروکار داریم، به‌نحوی با موقعیت مکانی ارتباط دارند. برای مثال، شهرها و روستاها، کارخانه‌ها، بناها و آثار تاریخی و... هر یک فضایی جغرافیایی را اشغال کرده‌اند و ویژگی‌هایی دارند. به عبارت دیگر، داده‌ها و اطلاعات، دو مؤلفه دارند: موقعیت جغرافیایی دارند (داده‌های مکانی) و دارای ویژگی‌هایی هستند (داده‌های توصیفی). مجاورت ایران با مدار رأس‌السرطان یک داده «مکانی»، و افزایش شدید دمای سواحل جنوبی ایران در دوره گرم سال، یک داده «توصیفی» است.

(جغرافیای (۲)، نواحی انسانی، صفحه ۸۴)

گزینه ۴ ۱۳۷

فعالیت‌های اقتصادی نوع اول (کشاورزی) به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که با استخراج و به‌دست‌آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا سروکار دارند؛ مانند زراعت، دام‌پروری، صید ماهی، جنگل‌داری و استخراج معدن.

(جغرافیای (۳)، مخاطرات طبیعی، صفحه ۸۴)

گزینه ۱ ۱۳۸

شدیدترین تنش زمین‌لرزه در نقطه کانونی آن روی می‌دهد و هرچه از این نقطه فاصله بگیریم، از شدت تکان‌های ناشی از زمین‌لرزه کاسته می‌شود.

(جغرافیای (۳)، مخاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

گزینه ۲ ۱۳۹

در حوضه‌های گرد، مدت زمان بیشتری صرف می‌شود تا آب آبراهه‌ها خارج شوند؛ زیرا در حوضه‌های گرد به‌علت انشعابات پراکنده سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همه جریان‌ها هم‌زمان به خروجی می‌رسند و موجب سرریز شدن و وقوع سیل می‌شوند. در حوضه‌های کشیده، آب سرشاخه‌ها به‌تدریج و به‌طور متوالی از حوضه تخلیه می‌شوند.

(جغرافیای (۳)، مخاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۴)

گزینه ۲ ۱۴۰

بارش‌هایی که شدت آن‌ها کمتر اما مدت آن‌ها بیشتر است، تأثیر بیشتری در ناپایداری دامنه‌ها و وقوع زمین‌لغزش دارند؛ برعکس، بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می‌شوند.

سراسری ۱۳۹۸

فلسفه و منطق

(منطق، لفظ و معنا، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

گزینه ۱ ۱۴۱

به کار بردن دلالت مطابقی، به جای تضمینی و التزامی به خطایی منتهی می‌شود که آن را «مغالطه توسل به معنای ظاهری» می‌نامند. در آرایه‌های کنایه و استعاره که در واقع لفظ بیانگر لازمه یک شیء است از دلالت التزامی استفاده می‌شود.

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

گزینه ۱ ۱۴۲

- نسبت بین ماشین و بارکش «عموم و خصوص من‌وجه» است.
- نسبت مثلث و خط «تباین» است.
- نسبت بین حیوان و اسب «عموم و خصوص مطلق» است.
- نسبت بین اروپایی و مسیحی «عموم و خصوص من‌وجه» است.

سراسری ۱۳۹۸

جغرافیا

(جغرافیای ایران، جغرافیا چیست؟، صفحه ۸)

گزینه ۳ ۱۲۶

سؤال چه چیز، بر ماهیت هر پدیده یا مسئله، دلالت دارد؛ مثال: چه اتفاقی رخ داده است؟ سؤال چطور، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. مثال: زمینه‌های به‌وجودآورنده این پدیده چیست؟

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

گزینه ۲ ۱۲۷

شهرستان از چند «بخش» تشکیل شده است و توسط «فرماندار» اداره می‌شود.

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه ۸۶)

گزینه ۱ ۱۲۸

نقش سکونتگاه‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود. شهر تهران به‌دلیل پایتخت‌بودن، استقرار وزارتخانه‌ها، سفارتخانه‌ها و مراکز بزرگ اداری، دارای نقش سیاسی - اداری است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: نقش سکونتگاه در طول زمان تغییر می‌کند یا تکامل و توسعه می‌یابد.

گزینه «۳»: نقش هر سکونتگاه بر اساس وضع جغرافیایی آن، اعم از انسانی یا طبیعی تعیین می‌شود.

گزینه «۴»: اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارد و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند.

(جغرافیای (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۵۷)

گزینه ۴ ۱۲۹

محدوده X-Y، استوا و محدوده A-B، ناحیه قطبی را نمایش می‌دهد. میزان تولید ماده آلی و توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود، در جنگل‌های بارانی استوایی بیش از سایر زیست‌بوم‌های کره زمین است.

(جغرافیای (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۴۱؛ ناحیه چیست؟، صفحه ۵)

گزینه ۳ ۱۳۰

در هوازگی شیمیایی، ترکیب شیمیایی سنگ‌ها نیز تغییر می‌کند. اکسیژن و رطوبت از عوامل مهم هوازگی شیمیایی هستند.

در هوازگی فیزیکی، سنگ‌ها در نتیجه اختلاف دما، گرم و سرد شدن یا انبساط و انقباض و در هنگام روز و شب و فصل زمستان و تابستان با یخ‌زدن آب در شکاف سنگ‌ها و مواردی از این قبیل، به قطعات کوچک‌تر خرد می‌شوند.

با توجه به اینکه میزان بارش در ناحیه بارشی کردستان بیشتر از آذربایجان است و همچنین آذربایجان در عرض جغرافیایی بالاتری نسبت به کردستان قرار دارد که منجر به سردتر شدن هوای آن می‌شود، هوازگی شیمیایی در کردستان و هوازگی فیزیکی در آذربایجان بیشتر است.

(جغرافیای (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۴۵)

گزینه ۴ ۱۳۱

وقتی بارش برف بیش از میزان ذوب آن در سال باشد، برف‌های اضافی طی سالیان دراز انباشته و متراکم می‌شوند و ضخامت آن‌ها افزایش می‌یابد و یخچال‌ها را پدید می‌آورند.

(جغرافیای (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۵۸)

گزینه ۱ ۱۳۲

نواحی بیابانی به‌علت داشتن آسمان صاف و بدون ابر، برای تحقیقات نجومی و صنایع هوافضا مناسب‌اند.

(جغرافیای (۲)، جغرافیای انسانی، صفحه ۸۴)

گزینه ۴ ۱۳۳

در کشاورزی معیشتی، تولید محصول یا پرورش دام بیشتر در حد مصرف خانوار کشاورز یا فروش محلی صورت می‌گیرد و میزان تولید و سود اقتصادی، کم است.

۱۴۳. گزینه ۳

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

تعریف مثلث به «سه پاره‌خط که یک‌دیگر را در سه نقطه قطع می‌کنند»، تعریفی «بی‌ربط» است، زیرا مثلث، شکل است نه پاره‌خط. تعریف فعل به «کلمه‌ای که انجام کاری یا وقوع حالتی را بیان می‌کند»، تعریف به اعم است و شامل تعریف «مصدر» نیز می‌شود، پس «مانع نیست». تعریف تصور به «یکی از اقسام فکر» نیز تعریفی «بی‌ربط» است، زیرا تصور از اقسام «علم و ادراک» است نه از اقسام فکر.

۱۴۴. گزینه ۳

(منطق، اقسام استدلال استقرایی، صفحه‌های ۴۱ تا ۴۴)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: این عبارت در حقیقت یک قیاس است بدین صورت که «هر چیزی که فلزی باشد نمی‌سوزد. قابلمه و دسته آن فلزی است؛ پس قابلمه و دسته آن نمی‌سوزد.» گزینه ۲: این عبارت نیز یک قیاس است بدین صورت که «هر سم‌داری علف‌خوار است. این حیوان سم‌دار است؛ پس این حیوان علف‌خوار است.» گزینه ۴: این عبارت اساساً یک استقرا است؛ چون بر اساس مواردی که مشاهده شده مریم کتاب داستان می‌خواند، حکمی کلی بیان شده به این صورت که وی همواره کتاب داستان می‌خواند.

۱۴۵. گزینه ۱

(منطق، قضیه حملی، صفحه ۵۸)

- نکته: کلمه «مجموعه» از نظر لفظی در گزینه «۴» موضوع قضیه واقع شده است و چون مورد اشاره قرار گرفته است، موضوعی جزئی است و قضیه حتماً شخصیه است.

- «مجموعه اعداد فرد» در گزینه «۲» نیز به علت معین بودن افراد آن موضوعی جزئی است و قضیه نیز شخصیه است.

۱۴۶. گزینه ۲

(منطق، احکام قضایا، صفحه‌های ۶۳، ۶۷ و ۶۸)

- قضیه «بعضی ب الف است.» عکس مستوی قضیه کاذب «هر الف ب است.» می‌باشد. عکس مستوی قضیه کاذب «موجباً کلی» از لحاظ صدق و کذب «نامعلوم» است.

مثال: هر حیوانی انسان است. (کاذب) ← بعضی انسان‌ها حیوان هستند. (صادق) هر شکلی جاندار است. (کاذب) ← بعضی جاندارها شکل هستند. (کاذب) - قضیه «بعضی الف ب نیست.» متناقض قضیه کاذب «هر الف ب است.» می‌باشد و متناقض قضیه کاذب همواره صادق است.

۱۴۷. گزینه ۲

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه ۷۷)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد.

گزینه ۳: هر دو مقدمه سالبه هستند.

گزینه ۴: محمول نتیجه که علامت مثبت دارد در کبرای قیاس علامت منفی دارد.

۱۴۸. گزینه ۳

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

می‌دانیم که در مغالطه «رفع مقدم» اگر کسی با رفع مقدم، رفع تالی را نتیجه بگیرد مرتکب مغالطه شده‌است. یعنی در قضیه «هرکس دیپلم انسانی دارد، آرایه می‌داند.» اگر با رفع مقدم «کسی که دیپلم انسانی ندارد (دیپلم ریاضی)» به رفع تالی «آرایه نمی‌داند» برسیم، دچار مغالطه رفع مقدم شده‌ایم.

۱۴۹. گزینه ۱

(فلسفه یازدهم، زندگی بر اساس اندیشه، صفحه ۴۱)

از نظر سقراط، ترس از مرگ ریشه در این دارد که فرد خود را نسبت به آن دانا می‌پندارد در حالی که دانا نیست.

۱۵۰. گزینه ۳

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۰)

به عقیده پروتاگوراس همه چیز نسبی و موقت است و حقیقت به معنای دانشی پایدار و ثابت به دست نمی‌آید. پروتاگوراس اعتقاد داشت که اشیا هر طوری که در هر نوبت به نظر من می‌آیند، در آن نوبت همان‌طور هستند.

۱۵۱. گزینه ۳

(فلسفه یازدهم، چیستی انسان (۲)، صفحه ۸۱)

از نظر حکمت متعالیه اگرچه انسان ظرفیت و استعداد بی‌نهایت دارد، اما این استعداد به معنی رسیدن حتمی و ضروری وی به کمالات نیست. انسان باید با اختیار و اراده خود این ظرفیت را به فعلیت برساند. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «محقق شدن کمالات انسانی نیازمند به فعلیت رساندن ارادی ظرفیت انسان است.

گزینه ۲: «ظرفیت روح انسان پایان ندارد.

گزینه ۴: «روح می‌تواند به هر مرتبه کمالی در جهان دست یابد.

۱۵۲. گزینه ۲

(فلسفه یازدهم، انسان، موجود اخلاق‌گرا، صفحه ۸۷)

از نظر ارسطو اگر قوای وجودی در خط اعتدال باشد، انسان به سعادت می‌رسد. ارسطو نیز معتقد است عقل هر انسانی این اعتدال را درک می‌کند و آن را به عنوان امری درست می‌پذیرد.

۱۵۳. گزینه ۲

(فلسفه دوازدهم، هستی و چیستی، صفحه ۴)

ماهیت و وجود اشیا در ذهن انسان است که از هم جدا می‌شوند و مفهوم آن‌ها با یک‌دیگر مغایرت پیدا می‌کند.

۱۵۴. گزینه ۳

(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه ۱۶)

طبق این نظریه که «تجربه مبنای همه شناخت‌های بشر است و جز تجربه راه دیگری را برای آگاهی از جهان نیست»، علیت رابطه‌ای نیست که بتوان آن را از طریق تجربه و مشاهده کشف کرد.

۱۵۵. گزینه ۴

(فلسفه دوازدهم، خدا در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۳۲)

در نظر افلاطون، با تفکر و تعقل می‌توان به خدا دست یافت و از او بهره‌مند شد. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های «۱» و «۲»: افلاطون در توصیف خدا می‌گوید نوعی از هستی که پیوسته ثابت است.

گزینه ۳: «این توصیف ارسطو درباره خداست.

۱۵۶. گزینه ۳

(فلسفه دوازدهم، خدا در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۴۲ و ۴۳)

تسلسل علل نامتناهی، یعنی آنکه معلولی یک علت داشته باشد و آن علت نیز خود معلول علتی دیگر باشد و به همین صورت تا بی‌نهایت پیش برویم.

۱۵۷. گزینه ۳

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

باید به وجه منفی سؤال دقت داشته باشید. عقل به‌عنوان وجودی برتر، مرتبه‌ای از موجودات است و دارای سلسله‌مراتب است. باید به تمام ویژگی‌های این موجود برتر، که در کتاب بدان اشاره شده است، به‌خوبی توجه کنیم. اولین مخلوق خدا عقل است (رد گزینه‌های ۲ و ۴) و پس از آن عقول دیگری به ترتیب می‌آیند. یکی از کارهای این عقول، اداره کردن مخلوقات پایین‌تر و فیض‌رسانی به آن‌ها است. (رد گزینه ۱)

۱۵۸. گزینه ۱

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۶)

زعیم مدینه فاضله باید روحی بزرگ و سرشتی عالی داشته باشد و به بالاترین درجات تعقل و خردمندی رسیده باشد و بتواند احکام و شرایع را دریافت کند. علاوه بر پیامبر، جانشینان و امامان او هم می‌توانند زعیم مدینه فاضله باشند.

۱۵۹. گزینه ۴

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه ۸۱)

از نظر ابن‌سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها، دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور داده و به باطن آن‌ها می‌رساند. (البته نه اینکه به ظاهر امور کاملاً بی‌تفاوت شوند) و آن‌ها را به خشوع و خشیت در برابر حق وامی‌دارد.

(ترکیبی، صفحه‌های ۸۷ و ۹۴)

گزینه ۴ ۱۶۶

الف) بیکاری اصطلاحی: این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

بیکاری ساختاری: بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

ب) در هر منطقه کالایی خاص پرطرفدار بود؛ مثلاً در ایران غلات، در تبت چای، در روسیه پوست سمور و در هندوستان صدف خواهان بیشتری داشت.

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

گزینه ۱ ۱۶۷

افزایش تولید کل ناشی از افزایش قیمت (تورم) در یک سال تولید در همان سال به قیمت ثابت - تولید در سال مورد نظر به قیمت جاری =
افزایش تولید کل ناشی از افزایش قیمت (تورم) در سال دوم
هزار میلیارد ریال $2140 - 2210 = 70$

افزایش تولید کل ناشی از افزایش تولید در یک سال تولید در سال پایه - تولید در سال مورد نظر به قیمت ثابت =
افزایش تولید کل ناشی از افزایش تولید در سال سوم
هزار میلیارد ریال $2000 - 2280 = 280$

(رکود، بیکاری و فقر، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

گزینه ۲ ۱۶۸

جمعیت غیرفعال + جمعیت فعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر
جمعیت غیرفعال - جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت فعال \Rightarrow
نفر $180,000 - 50,000 = 230,000$

جمعیت شاغل - جمعیت فعال = جمعیت بیکار
نفر $104,400 - 75,600 = 180,000$

$100 \times \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} =$ نرخ بیکاری

درصد $58 = 100 \times \frac{104,400}{180,000} =$ نرخ بیکاری

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۳ و ۱۲۴)

گزینه ۳ ۱۶۹

$2\% =$ سهم دهک اول - سهم دهک سوم
 $1\% =$ سهم دهک اول $\Rightarrow 2\% =$ سهم دهک اول - 3%

$6\% =$ سهم دهک دوم - سهم دهک ششم

$2\% =$ سهم دهک دوم $\Rightarrow 6\% =$ سهم دهک دوم - 8%

$8\% =$ سهم دهک پنجم - سهم دهک هشتم

$15\% =$ سهم دهک هشتم $\Rightarrow 8\% = 7\% -$ سهم دهک هشتم

$16\% =$ سهم دهک هفتم - سهم دهک دهم

$28\% =$ سهم دهک دهم $\Rightarrow 16\% = 12\% -$ سهم دهک دهم

(فلسفه دوازدهم، دوران متأخر، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

گزینه ۴ ۱۶۰

ملاصدرا با الهام از سفر چهار مرحله‌ای عارفان کتاب اسفار را در چهار بخش اصلی تألیف و تنظیم کرده است. مباحث علم‌النفوس و مراحل شکل‌گیری آن تا رسیدن به مرحله معاد با سفر «در خلق با حق»، مباحث توحید و صفات الهی با «با حق و در حق» و افعال خداوند و ربوبیت و حکمت الهی با «از حق به سوی خلق، همراه با حق» مطابقت دارد.

سراسری ۱۳۹۸

اقتصاد

(ترکیبی، صفحه‌های ۱۷، ۵۰ تا ۵۳)

گزینه ۱ ۱۶۱

الف) دارایی هر شرکت به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود و هرکس با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود که به اندازه سهمش مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است.

ب) عاملی که هماهنگی و تعادل را در بازار ایجاد می‌کند «قیمت کالا» است.

(تجارت بین‌الملل، صفحه ۷۵)

گزینه ۳ ۱۶۲

اگر کشوری «راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند و از وضعیت تک‌محصولی فاصله بگیرد و با خلق مزیت‌های جدید اقتصادی امکان تأمین بعضی نیازها را در داخل فراهم کند و به علم و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان توجهی بیشتر داشته باشد»، به وضعیت استقلال اقتصادی و استحکام اقتصادی نزدیک می‌شود.

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۰ تا ۱۲۳)

گزینه ۳ ۱۶۳

ارزش تولید خارجیان مقیم کشور $= \frac{1}{4} \times$ ارزش خدمات

میلیارد ریال $11 = \frac{1}{4} \times 44 =$ ارزش خدمات

ارزش مواد غذایی + ارزش ماشین‌آلات = تولید ناخالص داخلی

ارزش تولید خارجیان مقیم کشور + ارزش خدمات + ارزش پوشاک +

میلیارد ریال $205 = 150 + 11 + 44 =$ تولید ناخالص داخلی

$\frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{جمعیت کشور}} =$ تولید ناخالص داخلی سرانه

هزار ریال $85/5 = \frac{205}{38} =$ تولید ناخالص داخلی سرانه

(تجارت بین‌الملل، صفحه‌های ۷۰ و ۷۱)

گزینه ۳ ۱۶۴

کشور A در تولید برنج مزیت مطلق دارد و باید چای را از کشور B وارد کند. کشور B در تولید چای مزیت مطلق دارد و باید برنج را از کشور A وارد کند. کشور C در تولید هیچ‌یک از کالاها مزیت مطلق ندارد اما در تولید چای مزیت نسبی دارد. بنابراین چای را خود در داخل تولید می‌کند و برنج را از کشور A وارد می‌کند.

(نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

گزینه ۳ ۱۶۵

الف) در «مالیات بر ارزش افزوده»، کالا و خدمات واسطه‌ای از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.

ب) «تعرفه‌های گمرکی» معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شوند. ج) «مالیات بر مصرف» نهایتاً به وسیله مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود.

د) اساس و مبنای «مالیات بر دارایی» ثروت مؤدی است.

۱۷۰. گزینه ۳

(بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

سطح قیمت ۵۰۰ ریال را که در آن مقدار عرضه و تقاضا با یکدیگر برابر می‌شوند (۶۰ کیلو)، قیمت تعادلی می‌نامند.

در سطح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، در بازار با مازاد عرضه روبه‌رو می‌شویم؛ زیرا به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیش‌ترند، به تولید بیش‌تر می‌پردازند؛ در حالی که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران به آن مقدار تمایل نشان نمی‌دهند. در سطح قیمت ۶۰۰ ریال، این مازاد عرضه یا کمبود تقاضا معادل ۸۰ کیلو است.

(کمبود تقاضا) مازاد عرضه در قیمت ۶۰۰ ریال

مقدار تقاضا در قیمت ۶۰۰ ریال - مقدار عرضه در قیمت ۶۰۰ ریال =

$$= ۸۰ - ۰ = ۸۰ \text{ کیلو}$$

بدین ترتیب چون هیچ‌یک از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند؛ در نتیجه، قیمت پایین می‌آید.

با پایین آمدن قیمت، از یک سو مصرف‌کنندگان مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر تولیدکنندگان از مقدار تولید می‌کاهند؛ پس در حالت وجود مازاد عرضه، قیمت کاهش می‌یابد و فاصله بین میزان عرضه و تقاضا کم‌تر می‌شود. این کاهش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود و در بازار تعادل برقرار شود. بنابراین برای برقراری تعادل در بازار، قیمت باید ۱۰۰ ریال کاهش یابد.

۱۷۱. گزینه ۳

(بودجه‌بندی، صفحه‌های ۱۳۴ تا ۱۳۶)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: صحیح است.

$$۳ + ۲/۴۸ + ۲/۲۴ + ۱/۰۵ + ۳/۱۵ = \text{مخارج سالانه فرد}$$

$$= ۱۰/۹۲ \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{میلیون تومان } ۱۵ = \text{درآمد سالانه فرد}$$

$$\text{مخارج سالانه فرد} - \text{درآمد سالانه فرد} = \text{پس‌انداز سالانه فرد}$$

$$\Rightarrow \text{میلیون تومان } ۴/۰۸ = ۱۵ - ۱۰/۹۲ = \text{پس‌انداز سالانه فرد}$$

گزینه «۲»: صحیح است. هزینه فرصت تعمیر خودرو به میزان ۱ میلیون تومان برای فرد برابر است با کاهش ۵۰ درصدی مخارج تفریحات فرد.

$$۲ \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۱ \text{ میلیون تومان}$$

گزینه «۳»: غلط است.

۵۱/۲۰ درصد از مخارج سالانه فرد، صرف «غذا و پوشاک» شده است.

$$\frac{\text{غذا و پوشاک}}{\text{کل مخارج}} \times ۱۰۰ = \frac{۲/۲۴}{۱۰/۹۲} \times ۱۰۰ = ۲۰/۵۱ \text{ درصد}$$

گزینه «۴»: صحیح است.

$$\frac{\text{کل مخارج}}{\text{کل بودجه}} \times ۱۰۰ = \frac{۱۰/۹۲}{۱۵} \times ۱۰۰ = ۷۲/۸$$

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۲۶)

۱۷۲. گزینه ۱

(الف) امید به زندگی در بدو تولد در کشور ایرلند ۸۲/۱ سال است.

(ب) میانگین سال‌های تحصیلی در کشور صربستان ۱۱/۲ سال است.

(ج) درآمد ناخالص ملی سرانه (GNI) در کشور ایران ۱۸/۱۶۶ دلار است.

۱۷۳. گزینه ۲

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۱۸)

کشورها معمولاً با سرمایه‌گذاری بیشتر یا به‌کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش می‌دهند و این امر به درآمد بیشتر می‌انجامد. به همین دلیل گاهی افزایش شاخص رشد یک کشور را با افزایش درآمد آن کشور، معادل در نظر می‌گیرند.

۱۷۴. گزینه ۲

(مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۴۰ و ۴۱)

(الف) وقتی تولید ناکارا باشد این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود؛ بدون آنکه از تولید کالاهای دیگر کاسته شود.

(ب) ناحیه خارج از منحنی مرز امکانات تولید، نقاطی هستند که کشور می‌تواند آرزوی رسیدن به آن‌ها را داشته باشد. (این نقاط با فرض ثابت ماندن منابع کشور، غیرقابل دستیابی هستند، زیرا کشور منابع کافی برای تولید در آن سطح را ندارد.)

(ج) هر نقطه زیر منحنی مرز امکانات تولید، نشان‌دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع استفاده نکرده است، زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می‌توانست تولید کند، بدون اینکه کالاهای دیگر حذف گردند.

۱۷۵. گزینه ۴

(نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه ۶۳)

$$(۱) \text{ قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده در مرحله } (۱) = ۲,۵۰۰ + (۲,۵۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰})$$

$$= ۲,۷۵۰ \text{ تومان}$$

$$(۲) \text{ قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده در مرحله } (۲) = ۳,۲۰۰ + (۳,۲۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰})$$

$$= ۳,۵۲۰ \text{ تومان}$$

$$(۳) \text{ قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده در مرحله } (۳) = ۵,۵۰۰ + (۵,۵۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰})$$

$$= ۶,۰۵۰ \text{ تومان}$$

$$(۱) \text{ مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله } (۱) = ۲۵۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰}$$

$$= ۲۵۰ \text{ تومان}$$

$$(۲) \text{ مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله } (۲) = ۳,۲۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰}$$

$$= ۳۲۰ \text{ تومان}$$

$$(۳) \text{ مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله } (۳) = ۵,۵۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰}$$

$$= ۵۵۰ \text{ تومان}$$

$$- = \text{اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحله قبل پرداخت شده (مرحله } (۱))$$

$$= -۲۵۰ = \text{اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحله قبل پرداخت شده (مرحله } (۲))$$

$$= -۳۲۰ = \text{اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحله قبل پرداخت شده (مرحله } (۳))$$

$$\text{تومان } ۲۵۰ = \text{مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده در مرحله } (۱)$$

$$\text{تومان } ۷۰ = ۲۵۰ - ۳۲۰ = \text{مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده در مرحله } (۲)$$

$$\text{تومان } ۲۳۰ = ۵۵۰ - ۳۲۰ = \text{مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده در مرحله } (۳)$$

$$\text{تومان } ۵۵۰ = ۲۳۰ + ۷۰ + ۲۵۰ = \text{مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده}$$